

ABŞ qəzeti Azərbaycanın tolerantlıq və multikulturalizm sahəsində təcrübəsindən yazıır

Məlum olduğu kimi, ötən il mayın 18-19-da Bakıda "Mədəniyyəti ortaq təhlükəsizlik naminə paylaşaq" mövzusunda III Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialog Forumu keçirilib. 2011-ci ildən başlayaraq iki ildən bir Bakıda keçirilən Mədəniyyətlərarası Dialog Forumu 2008-ci ildə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə mədəniyyətlər arasında dialogun qurulması məqsədilə əsası qoymuş "Bakı prosesi"nin tərkib hissəsidir. Üçüncü Ümumdünya Mədəniyyətlərarası Dialog Forumunda 100-dən çox ölkədən yüksək səviyyəli rəsmi şəxslər, bir sıra bəyñəlxalq təşkilatların rəhbərləri, nüfuzlu ictimai-siyasi xadimlər daxil olmaqla ümumilikdə 700-dən çox xarici nümayəndə iştirak edib.

Bakı Beynəlxalq Multikulturalizm Mərkəzinin dəvəti ilə həmin Forumu ABŞ-in Los-Anceles şəhərində fəaliyyət Simon Vizental Mərkəzinin bəyñəlxalq dinlərarası münasibətlər üzrə məsləhətçisi Annett Blüm də qatılmışdı. Bu yaxınlarda A.Blümün ABŞ-in "The Huffington Post" qəzetində ölkəmizin tolerantlıq və multikulturalizm sahəsində təcrübəsindən bəhs edən "Bakı - dialogun və sülhün unikal vəhdəti" adlı məqaləsi dərc edilib. AZƏRTAC məqalənin xülasəsini təqdim edir.

Oskar Uaylda məxsus bele bir aforizm var: "Heyat incəsənəti daha çox təqlid edir, nəinki incəsənət həyatı". Əslində, demək olar ki, müasir dövrümüzdə incəsənət xəyallarımızın mahiyyətini və ya yeni, olduqca yaradıcı olan anlayışların dərk edilməsini, formalasdırılmasını müxtəlif şəkildə təcəssüm və təqdim edə bilir. Bu növ bədii prosesin ən bariz nümunəsi dialogdur. Dialog bəzən yaradıcılıq forması kimi özünü bürüzə verən, lakin xarakter etibarilə bəlkə də ən geniş yayılmış və ən təsiridici ifadə vasitəsi olan paylaşma, ünsiyyət prosesidir. Dialogun incəsənət və innovasiyadaki gücünün sübutu bədii və ictimai fəaliyyətin, o cümlədən sosial ədaletin kəsişməsində özünü göstərir. Bütün dünyada birlikdə fəaliyyət göstərən və bu əməkdaşlığın qavranılması məqsədilə dəyişikliyə təsir etmək üçün strateji alyanslar yaranan sektorlar əsas istiqamət təşkil edir.

Bütün dünyada sülhə dəstek olan bir mexanizm kimi dialog aparmaq potensialında olan insanlar üçün bu işlərin qlobal səviyyədə dərk olunması əhəmiyyətli dəyişikliyə təsir etmək baxımından zəruridir. Bəs bu perspektivli istiqamətlərin reallaşdırılmasında bize kömək etmək üçün dialogun rolu nədən ibarətdir? Daha da təkmilləşmək, insan fəaliyyətinin və sülhü bərpa edən və qoruyan potensial sistemlərin daha yaxşı modellərini yaratmaq üçün biz hansı nümunələri araşdırma və onlardan nəticə çıxarmalıyq? Dünya dinləri ilə əlaqəli təşkilat olan "Dinlər sülh üçün" təşkilatının daxil olduğu QHT-lər üçün bir aktivist, eyni zamanda, incəsənət sahələrində aktivizmin tərəfdası və dəstəkçisi kimi bu sual mənim üçün əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycana, Bakıya son səfərim zamanı baş verən proseslərdə bu xüsusiyyəti görmək imkanına malik oldum.

2015-ci ildə Bakıda keçirilən Mədəniyyətlərarası Dialog Forumunun panelisti və iştirakçı kimi mən dialogun keyfiyyətlərinin və xüsusiyyətlərinin multikulturalizm və sosial harmoniyanın standartlarına və xarakterine necə kömək etdiyi barədə məlumat vermək məqsədilə həmkarlarından və liderlərdən ibarət böyük bir bəyñəlxalq qrupa qoşuldum. Mən Bakıdakı Forumda iştirakla bağlı dəvəti böyük məmənuniyyətlə qəbul etdim.

Hər şeydən əvvəl diqqətimi çəkən maraqlı məqam ondan ibarət idi ki, müsəlman dünyasında ilk dünyəvi demokratiya 1918-ci ildə məhz Azərbaycanda yaradılıb. Azərbaycan qadınlara səsvermə hüququnu 1919-cu ildə verib. Bu hadisə Birleşmiş Ştatların qadınlara cəmiyyətdə və rəhbərlikdə onların rolinin zəruriliyini göstərən həmin vacib hüquqların verilməsindən bir il əvvəl baş verib.

Nəhayət, Azərbaycana səfərlə bağlı dəvəti qəbul etməyimin üçüncü səbəbi Azərbaycanın Israel ilə dostluq münasibətlərinin uzunmüddətli tarixə malik olmasına. Mən Bakıda olarkən Simon Vizental Mərkəzindəki həmkarim ravvin Kupper ilə birlidə yəhudü icmasına və sinaqoqa baş çəkdim. Yəhudü icması mü-

səlmanların çoxluq təşkil etdiyi Bakıda dinc şəraitdə yaşayır. Israel və Azərbaycan əsas dəyərləri paylaşmaqla yanaşı, həmçinin resursları da paylaşır. Israelin idxlə etdiyi neftin əksər hissəsi Azərbaycanın payına düşür, Israel isə Azərbaycanı texnologiya ilə təmin edir.

Bakıdakı nümayəndə heyətimiz icma və hökumət rəhbərlərinin bizim yaxın gələcəyimizi formalasdırmaqdə dialogun zəruri rol oynadığı bir dövrde dünyada davamlı inkişafə nail olmaq və məlumatlandırma vasitəsilə strateji alyansların və məqsədlərin idarə olun-

The screenshot shows a news article from the Huffington Post. The title is "Baku, A Unique Geopolitical Gathering of Dialogue and Peace". The article discusses the third International Conference on Dialogue and Peace in Baku, featuring prominent guests like Simon Vizental and Annett Blüm. It highlights the significance of the conference in bringing together various sectors to promote peace and understanding. The page includes a sidebar with recommended articles and a "SUGGESTED FOR YOU" section.

ması ve optimallaşdırılmasında necə vacib rol oynaya bilmesi barədə müzakirələr apardı. Azərbaycan öz gücү və onu etraf regionu vuran etmiş ekstremizm qüvvələrindən və ixtilaflarından qoruyan imkanları ilə geosiyasi cəhətdən unikal mövqeyə malikdir. Ermənistən-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə baxmayaraq, hazırda Azərbaycanda dinc şəraitdə yaşayan ermənilərin sayı 30 mindən çoxdur.

Bütün bu amillər nəzərə alınmaqla qeyd olunmalıdır ki, Azərbaycan həm ölkə səviyyəsində, həm də bəyñəlxalq səviyyədə dinlərarası və coxmədəniyyətli harmoniya ilə bağlı öz vəzifə və nailiyyətini vurğulayan bu tədbir üçün münasib və olduqca maraqlı bir məkanıdır. Multikulturalizmin dünyəvi və əhalisinin əksəriyyəti müsəlmanlardan ibarət olan bir ölkədə necə həyata keçirilməsini və Azərbaycanın tolerantlıq dəyərlərinin müasir cəmiyyətdə necə müdafiə olunduğunu görmək üçün Bakıya səfər edən həmkarlar və həmfikir rəhbərlərə yenidən görüşmək ilhamverici məqam idi. Düşünürük ki, Azərbaycandakı müsbət halları paylaşmaqla digər dövlətlərin də əldə etmək niyyətində olduqları yeni perspektivi paylaşmağa kömək edə bilərik.

Biz bir qrup kimi dünyada dialogun davam etdirilməsinə duyulan ehtiyac, onun təsiri və bu günə qədər həyata keçirilmiş işlərin həcmi haqqında danışdıq. Dinlərarası sülhün timsalında bu unikal cəmiyyət digər ölkələrə müxtəlif icmaların dinc şəraitdə və qarşılıqlı hörmet münasibətində birlidə yaşaya bilmək modeli kimi güclü nümunə təklif edir. Azərbaycanın buna nail olması faktı onun prinsiplərinin gücündən və birliyindən xəbər verir.

Azərbaycanın uğuru onilliklər boyunca stabil qalmış hökuməti və cəmiyyətin açıqlıq və tolerantlıq ənənələrinin geniş əhatə dairəsinə əsaslanır. Ekstremizm və dözümsüzlik əleyhinə çıxış edən bu ölkədə qəti şəkildə kök salmış dəyərlər sayəsində etraf ölkələrdən gələn təhlükələr üçün burada özünə yer tapmaq və inkişaf etmək şansı yoxdur.

Azərbaycan bu vəzifənin öhdəsində gəldiyini bütün səviyyələrdə və cəmiyyətin bütün sahələrində sübuta yetirib. Yəhudü qadın Azərbaycanın Ali Mehkəməsində öz müsəlman və xristian həmkarları ilə birlidə çalışır, parlamentin yəhudü və xristian üzvləri isə müsəlmanların sayının çoxluğuna baxmayaraq, tamamilə sərbəst şəkildə fəaliyyət göstərilər. Azərbaycan bütün dini əqidələrdən və mədəniyyətlərdən olan insanların azad yaşadığı və bərabər imkanlara malik olduğu bir ölkədir.

Dialogun aparılması və sülhün əldə olunması üçün bir mexanizm kimi incəsənətdə fəal mövqenin roluna diqqət yetirən bir şəxs olaraq Bakıdakı təcrübəmi müzakirə etdiyimiz mövzunun dəqiq təsviri hesab edirəm. Bu, bizim hamimizin əldə etmək istədiyimiz birgə-yaşayış növünün canlı nümunəsi kimi özünü bürüzə verdi və dünyada sülhün bərqərar olması üçün zəruri olan vəzifə və mühiti nümayiş etdirdi.